

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 07 grudnia 2017 roku

ZSM.422.19.2017.AC

Pan
gen. bryg. SG Marek Łapiński
Komendant Główny Straży Granicznej

kierując się troską o dobro i ochronę praw dzieci przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – małoletnich umieszczanych w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców prowadzonych przez Straż Graniczną, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), zwracam się do Pana Komendanta z prośbą o przekazanie informacji:

- **o liczbie małoletnich cudzoziemców, wobec których na przestrzeni lat 2014 – 2017 nie kierowano do sądu wniosku o umieszczenie w strzeżonym ośrodku, stosując środki alternatywne do detencji** – z podziałem na lata, organy Straży Granicznej orzekające o zastosowaniu tych środków, podstawę prawną ich stosowania (w związku z postępowaniem w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej / w związku z postępowaniem w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu), rodzaj stosowanych środków oraz obywatelstwo dzieci, wobec których były one stosowane,
- czy na poziomie Komendy Głównej Straży Granicznej wypracowano wytyczne / wskazówki dla terenowych organów Straży Granicznej co do sposobu uwzględniania zasady kierowania się dobrem dziecka przy podejmowaniu decyzji o zastosowaniu środków alternatywnych do detencji / skierowaniu do sądu wniosku o umieszczenie małoletniego w strzeżonym ośrodku,
- **o liczbie małoletnich umieszczonych w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców na przestrzeni lat 2014 – 2017** – z podziałem na lata, strzeżone ośrodki, podstawę prawną umieszczenia w nich dzieci (w związku z postępowaniem w sprawie

udzielenia ochrony międzynarodowej / w związku z postępowaniem w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu) oraz obywatelstwo małoletnich,

- **o działaniach podejmowanych przez funkcjonariuszy / pracowników strzeżonych ośrodków w celu ustalenia – po przyjęciu małoletniego do ośrodka – czy dziecko nie należy do osób, których detencja jest prawnie niedopuszczalna** (zwłaszcza w związku ze stanem psychofizycznym dziecka, który może uzasadniać domniemanie, że było ono poddane przemocy) – ze wskazaniem, czy w Komendzie Głównej Straży Granicznej wypracowano wytyczne / wskazówki w tym zakresie,
- **o liczbie małoletnich zwolnionych ze strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców na przestrzeni lat 2014 – 2017 na podstawie postanowienia organu Straży Granicznej** – z podziałem na lata, strzeżone ośrodki, podstawę prawną zwolnienia (w związku z ustaleniem, że dalszy pobyt w strzeżonym ośrodku mógłby powodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia cudzoziemca / w związku ze stwierdzeniem, że stan psychofizyczny cudzoziemca może uzasadniać domniemanie, że był on poddany przemocy / inne) oraz obywatelstwo małoletnich,
- **o najdłuższym i najkrótszym okresie pobytu dzieci w poszczególnych strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców** – z podziałem na lata,
- **o liczbie miejsc w strzeżonych ośrodkach, w których umieszczani są małoletni cudzoziemcy** – ze wskazaniem liczby dostępnych pokoi oraz liczby osób, które mogą być zakwaterowane w poszczególnych pokojach,
- **o porozumieniach zawartych z placówkami oświatowymi, których nauczyciele prowadzą zajęcia dydaktyczne dla małoletnich umieszczonych w poszczególnych strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców oraz realizacji tych porozumień** – ze wskazaniem, jak faktycznie wygląda proces kształcenia dzieci, w szczególności: jak liczne są grupy zajęciowe, w jaki sposób dostosowuje się program zajęć do wieku małoletnich i występujących między nimi różnic językowych i kulturowych, jaki jest wymiar czasowy zajęć, w jaki sposób potwierdza się uczęszczanie przez dzieci na zajęcia (w zależności od długości pobytu małoletnich w strzeżonym ośrodku),
- **o dostępie małoletnich umieszczonych w poszczególnych strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców do świadczeń opieki zdrowotnej** – ze wskazaniem liczby lekarzy (także ich specjalizacji), pielęgniarek, ratowników medycznych odbywających dyżury

w strzeżonych ośrodkach, godzin pracy tych osób, ich znajomości języków obcych oraz wyposażenia ambulatoriów zlokalizowanych w strzeżonych ośrodkach,

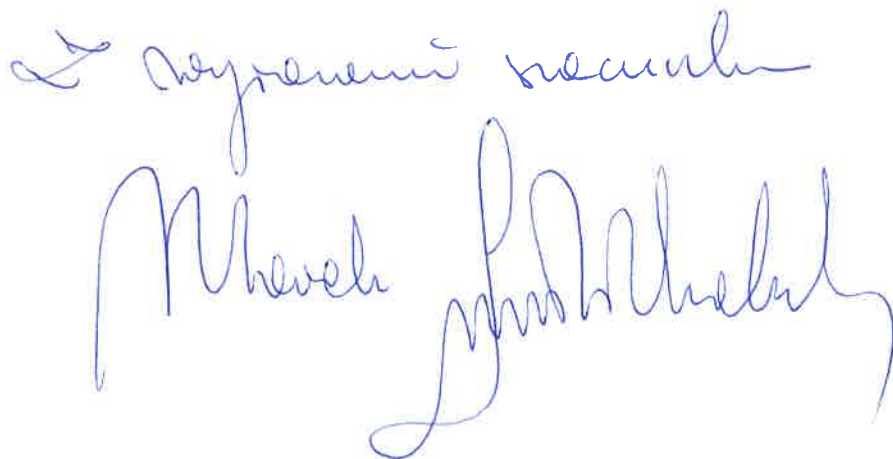
- **o dostępie małoletnich cudzoziemców umieszczonych w strzeżonych ośrodkach do specjalistycznych badań, porad i świadczeń (w szczególności lekarza pediatry)** – ze wskazaniem podmiotów leczniczych, do których kierowani byli dotąd małoletni przebywający w poszczególnych strzeżonych ośrodkach, ich odległości od danego ośrodka oraz średniego czasu oczekiwania na świadczenie specjalistyczne,
- **o dostępie małoletnich umieszczonych w poszczególnych strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców do wsparcia psychologicznego** – ze wskazaniem dni i godzin dyżurów psychologa oraz znajomości języków obcych, systemu zapisów na konsultacje, sposobu radzenia sobie z sytuacjami, gdy psycholog nie posługuje się językiem zrozumiałym dla dziecka,
- **o działalności komórek ds. edukacyjno-wychowawczych w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców, w których umieszczani są małoletni** – ze wskazaniem, ilu funkcjonariuszy pełni służbę / ilu pracowników jest zatrudnionych w tego rodzaju komórkach w poszczególnych ośrodkach, jakie są godziny ich służby / pracy, jakie wydarzenia były organizowane oraz jakie zajęcia dodatkowe dedykowane dzieciom były prowadzone przez funkcjonariuszy / pracowników tych komórek w 2017 r.,
- **o sposobie zabezpieczenia okien pokoi w poszczególnych strzeżonych ośrodkach, w których umieszczani są małoletni** – z podziałem na ośrodki, ze wskazaniem, czy (i jeśli tak – kiedy) planowana jest wymiana okien w strzeżonych ośrodkach, w których przebywają dzieci na tzw. okna „bezpieczne” i demontaż krat na zewnątrz tychże okien,
- **o zamierzeniach inwestycyjnych Straży Granicznej na rok 2018 i lata kolejne, mających na celu podniesienie standardu pobytu małoletnich w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców.**

Powyższe informacje pomogą Rzecznikowi Praw Dziecka zbadać problem detencji małoletnich cudzoziemców, wpływu zmian prawnych dokonanych na przestrzeni ostatnich lat (m.in. wprowadzenia wolnościowych środków zabezpieczających postępowania prowadzone wobec cudzoziemców) na liczbę dzieci umieszczanych w strzeżonych ośrodkach oraz ocenić, czy warunki, które są obecnie zapewniane małoletnim kierowanym do tych placówek, właściwie zabezpieczają prawa dziecka.

Rzecznik Praw Dziecka wielokrotnie podkreślał – posiłkując się stanowiskami wyrażanymi w tym przedmiocie także przez Komitet Praw Dziecka¹, Europejską Sieć Rzeczników Praw Dziecka² oraz inne organizacje i organy międzynarodowe³ – że umieszczanie dzieci (tych pozostających pod opieką dorosłych, jak i tych bez opieki) w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców stanowi zawsze naruszenie ich fundamentalnego prawa do wolności osobistej, nigdy nie może być uznane za zgodne z zasadą kierowania się ich najlepszym interesem i poważnie zagraża dalszemu rozwojowi małoletnich.

Mając jednak na uwadze fakt, że polskie prawo (oraz prawo unijne) wciąż dopuszcza możliwość detencji rodzin z dziećmi oraz małoletnich bez opieki powyżej 15. roku życia (dla celów postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu), stoję na stanowisku, iż należy uczynić wszystko, aby pozbawianie małoletnich wolności (dla potrzeb toczących się wobec nich postępowań migracyjno-azyłowych) było jak najrzadsze i w jak najmniejszym stopniu negatywnie odbijało się na ich dalszym życiu.

Mając powyższe na uwadze, będę wdzięczny za możliwie najszybsze przekazanie przez Pana Komendanta informacji, o których mowa powyżej.

¹ Committee on the rights of the child, Report of the 2012 day of general discussion. The rights of all children in the context of international migration, p. 78 / Joint general comment No. 4 (2017) of the Committee on the protection of the rights of all migrant workers and members of their families and No. 23 (2017) of the Committee on the rights of the child on state obligations regarding the human rights of children in the context of international migration in countries of origin, transit, destination and return (CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23 from 16 November 2017), p. 5.

² European Network of Ombudspersons for Children, Recommendations. Safeguarding and protecting the rights of children on the move: The challenge of social inclusion, p. 1b.

³ Report of the Special Rapporteur on the human rights of Migrants – Francois Crepeau (A/HRC/29/36 from 8 May 2015), p. 44 / Report of the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment – Juan Mendez, (A/HRC/28/68 from 5 March 2015), p. 80.